

คอลัมน์ “แจ่งสี่เปี้ย” ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2569

ชวนกันมา “รู้ทันโลก” และ “รู้ทันโลก” กันเถอะ

ดร.พรเพ็ญ สดศรีชัย
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ไทยเราเผชิญโรคเรื้อรังเชิงโครงสร้าง “2 ต่ำ 1 สูง” นะคะ ผู้ว่าการแบงก์ชาติเคยกล่าวไว้ถึงปัญหา 3 ด้าน คือ “ผลิตภาพต่ำ เหลื่อมล้ำสูง และ หนี้ครัวเรือนสูง” ทำให้เศรษฐกิจของประเทศโตต่ำต่อเนื่อง ทางรอดจากเรื่องนี้ ไม่ใช่เพียงรอความช่วยเหลือ แต่ควรเริ่มต้นจากที่ตัวเราด้วยคาถากู้ชีพ 2 คำคือ “รู้ทันโลก” ภายนอกที่เปลี่ยนไว เพื่อเพิ่มผลิตภาพ และ “รู้ทันโลก” ภายในจิตใจของเราเอง เพื่อปกป้องตนเอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อมิฉฉาชีพทางการเงิน และ ให้มีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี รู้จักใช้เงินเป็น

เรื่องแรก คือ การ “รู้ทันโลก” ด้วยการอัปเดตทักษะสู่อนาคต ด้วยความที่โลกปัจจุบันหมุนไว เทคโนโลยีเปลี่ยนเร็ว การจะแก้ปัญหาค่าผลิตภาพต่ำและความเหลื่อมล้ำ เราต้องเลิกทำงานแบบเดิม ๆ แต่

- (1) ต้องเติมทักษะอนาคต ทั้ง Digital & AI/ Green/ Soft skills โดยเฉพาะ การปรับตัวได้ไว (Adaptability)
- (2) เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยทิ้งสิ่งที่ล้าสมัย (Unlearn) แล้วพร้อมรับสิ่งใหม่ (Relearn) อยู่เสมอ และ
- (3) การสร้างมูลค่าให้ตัวเอง โดยเสริมทักษะที่หุ่นยนต์ยังแทนที่ไม่ได้ เช่น ความเข้าใจผู้อื่น (Empathy)

ภายใต้ข้อจำกัดด้านสังคมสูงวัยที่เราเผชิญอยู่ จำนวนแรงงานถดถอยลงเรื่อย ๆ การเพิ่มคุณภาพคนเป็นสิ่งจำเป็น แบงก์ชาติเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อตอบโจทย์โลกใหม่ ทาง [มูลนิธิ 50 ปี สปท.](#) ซึ่งเป็นหนึ่งในภาคี All for Education ของ กสศ. จึงได้ให้ทุนผ่านโครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง เพื่อให้นักเรียนยากจน ด้อยโอกาสรอดพ้นจากการเป็นทักษะแรงงานต่ำ เติบโตเป็นพลังแรงงานในสาขาขาดแคลนค่ะ

การสร้างเด็กใหม่เพียงอย่างเดียวอาจไม่ทันการณ์ **สิ่งที่ทุกช่วงวัยควรทำ คือ การตื่นตัวที่จะ Reskill & Upskill อยู่เสมอ** เพื่อมิให้ตกยุค โดยมีกรณีศึกษาที่น่าสนใจคือ “SkillsFuture” ของสิงคโปร์ โดยภาครัฐให้เครดิตแก่พลเมืองที่อายุ 25 ปี ขึ้นไป เพื่อไปเรียนรู้อัปเดตทักษะใหม่ ๆ ตลอดชีวิต (Lifelong learning)

อีกเรื่อง ที่มีความสำคัญอย่างมาก คือ การ “รู้ทันโลก” โลก หมายถึง ความอยากได้ไม่รู้จักพอ ดังนั้น เราต้องรู้เท่าทัน (1) มิให้ตกเป็นเหยื่อมิฉฉาชีพทางการเงิน ที่อาศัยทั้งความโลภ และ ความกลัว เป็นเครื่องมือล่อลวง โดยต้องเข้าใจว่า ในโลกนี้ไม่มีของฟรี และไม่มีการลงทุนใดที่จะได้ผลตอบแทนสูงลิ่วโดยไม่มีความเสี่ยง สิ่งสำคัญ คือ สติ โดยต้องเช็คก่อนเชื่อ อย่าโอนไว อย่าให้ข้อมูลส่วนตัวกันนะคะ (2) รู้จักใช้เงินเป็น และระวังกับดัก ใ้ก่อน จ่ายทีหลัง ค่ะ

เราต้องรู้เท่าทัน ความอยาก (want) กับ ความจำเป็น (need) ของตัวเราก่อน เพื่อแยกแยะให้ได้ ซึ่งจะนำมาสู่การปรับพฤติกรรม ให้ใช้เงินเป็น คือ (1) ใช้ให้ช้า คิดก่อนใช้ว่าจำเป็นหรือไม่ (2) ใช้ให้ชนะ โดยเปรียบเทียบราคาก่อนจ่าย (3) ใช้ให้รู้ทัน อย่าโดนโปรโมชั่นหลอกให้ซื้อเยอะ/ เร็วกว่าจำเป็น และ (4) ใช้ให้แคร์อนาคต โดยสูตรการเงินที่ดี คือ รายจ่ายต้องมาจากเงินเหลือ ภายหลังจากที่กั้นเงินออมไว้แล้ว

สาเหตุหลักของคนไทยที่มีหนี้ มาจากรายจ่ายสูงกว่ารายได้อย่างต่อเนื่อง โดยหนี้ครัวเรือนไทยมี 3 ลักษณะที่น่ากังวล คือ (1) เป็นหนี้เร็วขึ้น โดย 50% ของคนไทย อายุ 30 ปี มีหนี้ และประมาณ 1 ใน 5 เป็นหนี้เสีย (2) เป็นหนี้มากขึ้น โดยสัดส่วนประชากรที่เป็นหนี้เพิ่มขึ้นจาก 20% เป็นกว่า 30% และ (3) เป็นหนี้นานขึ้น แม้เกษียณ ก็ยังใช้หนี้ไม่หมด โดยคนอายุ 60-69 ปี มีหนี้เฉลี่ยราว 4.5 แสนบาทต่อราย ส่วนคนอายุ 70-79 ปี มีหนี้เฉลี่ยเกือบ 3 แสนบาท

แบงก์ชาติได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาหนี้อย่างต่อเนื่อง ล่าสุดมีโครงการ [“ปิดหนี้ไว ไปต่อได้”](#) เพื่อช่วยเหลือคนตัวเล็ก ให้สามารถหลุดพ้นจากภาระหนี้เสียกลับมาใช้ชีวิตปกติได้ นอกจากนี้ ยังได้ออกมาตรการลดรายจ่ายแก่ประชาชน ด้วยการปรับลดและยกเลิกเก็บค่าธรรมเนียม 4 ประเภท รวม 19 รายการ ได้แก่ (1) บัญชีเงินฝาก 3 รายการ (2) บัตรอิเล็กทรอนิกส์ 3 รายการ (3) ธุรกิจการชำระเงิน 8 รายการ และ (4) การให้สินเชื่อ SMEs 5 รายการ ประชาชนจะได้รับสิทธิโดยอัตโนมัติ โดยจะทยอยเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 ก.ค. ไปจนถึง 1 ต.ค. 69 เพื่อให้เวลาแก่ผู้ให้บริการทางการเงิน เตรียมความพร้อมและปรับระบบ

หนทางที่จะดับทุกข์ แก้ปัญหาหนี้ได้แบบยั่งยืน คือ การแก้ที่สาเหตุ ด้วยการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน โดยเฉพาะการลดรายจ่าย ซึ่งสามารถทำได้เลย ส่วนที่อาจพิจารณาทำเพิ่มเติมได้ตามกำลัง คือ การหารายได้เพิ่ม และ การขายทรัพย์สินเพื่อไปโปะลดภาระหนี้สิน

ที่ต้องระวัง คือ สิ่งเร็ว และ ความไม่รู้ ที่จะทำให้ผู้บริโภค ก้าวเข้าสู่กับดักหนี้อย่างไม่ทันระวังตัว การให้ความรู้ทางการเงิน และสิทธิที่ลูกหนี้ควรรู้ เป็นเรื่องที่แบงก์ชาติตั้งใจสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนให้มากขึ้นค่ะ

ที่ผ่านมา แบงก์ชาติมีบทบาทนำด้านการให้ความรู้ทางการเงิน โดยร่วมมือกับพันธมิตรในหลายมิติ อาทิ การให้ความรู้ผ่านหลักสูตรทางการเงิน และ Train the trainer โครงการครูสตางค์ ตลอดจนการบรรยายและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปรับพฤติกรรมให้รู้จักการใช้จ่ายเงินเป็น รวมถึงมีคลังความรู้ [สตางค์ story](#) ใน web site ที่ผู้สนใจสามารถเข้าอ่านได้ตลอดเวลา

ล่าสุด แบงก์ชาติดำเนินการเชิงรุกเพิ่มเติมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินแก่ประชาชน โดยจะเข้ากำกับสินเชื่อ Buy Now Pay Later (BNPL) ตามที่ผู้ว่าฯ คุณวิทย์ รัตนกร กล่าว เมื่อ 2 มิ.ย. 69 ในงาน [GovernorConnect](#) ให้เห็นภาพการใช้งาน BNPL ที่โตเร็วมาก จาก 6 แสนบัญชี ในปี 2564 เป็นเกือบ 5 ล้านบัญชี ในปี 2567 สินเชื่อ BNPL ที่ใช้งานง่าย อาจทำให้ผู้บริโภคได้รับวงเงินและผ่อนจ่ายแบบไม่รู้ตัว ทำให้เป็นหนี้เร็วและก่อหนี้โดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะกลุ่มอายุน้อยและรายได้น้อย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีหนี้และเป็น NPL สูงอยู่แล้ว แบงก์ชาติจึงอยู่ระหว่างพิจารณา การเข้าไปกำกับผู้ให้สินเชื่อแก่ผู้ซื้อสินค้าจากแพลตฟอร์มซื้อขายออนไลน์ในการให้บริการ โดยคาดว่าจะเห็นแนวทางกำกับ BNPL ที่ชัดเจนภายในปีนี้

การ “รู้ทันโลก” คือ หาเงินเก่งและถูกทิศ ส่วน “รู้ทันโลก” คือ ใช้เงินเป็นและรักษาให้ปลอดภัย หากเรา “รู้ทันโลก” เราจะไม่มีวันตกงาน ขณะที่ หากเรา “รู้ทันโลก” เราจะหลุดพ้นจากกับดักหนี้ได้ ค่ะ ผู้เขียนขอชวนทุกท่านมาร่วมกันปรับพฤติกรรมทั้งการเสริมทักษะอนาคตและการใช้เงินเป็นอยู่เสมอนะคะ

** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด **